

Робота в малих групах сприяє досягненню особистісно-орієнтованого навчання, урахуванню індивідуальних потреб студентів, тож має велике значення процес розподілу студентів на групи. Відомо, що студентів з нижчим рівнем володіння мовою потрібні не стільки сильні, скільки терплячі й доброзичливі партнери. Досить активному студенту потрібен партнер, який здатен стежити за ходом міркувань, тому не рекомендується об'єднання в малі групи за бажанням студентів, ця прерогатива має залишатися у викладача.

Отже, парна й групова робота має вагомий переваги, оскільки вона уможливорює формування й розвиток конкретних компетентностей у режимі діалогу. Невеликі групи дозволяють викладачеві бачити кожного студента в процесі практичної діяльності, сприяють виникненню стійких зв'язків між усіма присутніми, стимулюючи процеси глибокого осмислення діяльності. Парна й групова робота – це передовсім співпраця викладача і студентів, що дає змогу реалізувати природне прагнення до спілкування, взаємодопомоги й розвитку творчості, а саме творчість стимулює розвиток мислення, інтересів, дослідницьку діяльність.

Список використаної літератури

1. Башкір О.І. Активні й інтерактивні методи навчання у вищій школі / О.І. Башкір // *Педагогіка та психологія*. – 2018. – Вип. 60. – С. 33-44. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpri_red_2018_60_6
2. Дегтярьова К. В. Про концепцію посібника з української мови як іноземної крізь призму тенденції до візуалізації / К. В. Дегтярьова // *Молодий вчений*. – 2019. – № 5.1 (69.1). – С. 76 - 79.
3. Дегтярьова К. В. Комп'ютерна мультимедійна презентація у системі засобів навчання з української мови як іноземної / К. В. Дегтярьова // *Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : зб. статей IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 7–8 листопада 2019 р.)*. – Полтава : Вид-во "Астрія", 2019. – С. 101-107.
4. Лещенко Т. О. Дидактичний сегмент соціальних мереж в контексті осучаснення формату вишівського викладання мовних дисциплін іноземцям / Т.О. Лещенко, М. М. Жовнір, М. В. Асламова // *Молодий вчений*. – 2020. – № 7.1 (83.1). – С. 93-96.
5. Лещенко Т. О. Технологія подкастингу в руслі цифровізаційних тенденцій мовної освіти іноземних студентів-медиків / Т. О. Лещенко, М. М. Жовнір // *Open educational e-environment of modern University = Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету : електронне наукове фахове видання*. – 2020. – № 9. – С. 41-53.
6. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко; за ред. О. І. Пометун. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 136 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ МЕДИЧНИХ КАДРІВ

Дельва М.Ю., Самарченко Л.А., Литвиненко Н.В., Пінчук В.А., Дельва І.І., Пурденко Т.Й., Гладка В.М., Таряник К.А., Кривчун А.М., Санік О.В., Силенко Г.Я., Палєнка О.Є., Піддубна О.О.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено питання організації аудиторної й позааудиторної самостійної роботи студентів (СРС) на кафедрі нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою Української медичної стоматологічної академії.

Ключові слова: самостійна робота студентів, позааудиторна робота, студенти.

The article is devoted to the organizational issues of classroom activities and extracurricular independent work of students at the Department of Nervous Diseases with Neurosurgery and Medical Genetics of the Ukrainian Medical Stomatological Academy.

Key words: independent work of students, extracurricular work, students.

Підготовка висококваліфікованих медичних кадрів визначає якість надання медичної допомоги населенню будь-якої країни. Тому серед пріоритетних напрямів державної політики в галузі охорони здоров'я в контексті євроінтеграції України визначено проблему постійного підвищення якості медичної освіти, модернізацію змісту й форм організації навчального процесу. Пошук нових, ефективніших форм навчання є запорукою успішної підго-

товки лікарів у закладах вищої медичної освіти (ЗВМО). Нині особливий акцент викладачі ЗВМО роблять на створення умов, що істотно підвищують мотивацію студентів до навчання і сприяють формуванню фахівця, здатного до самостійної, кваліфікованої практичної роботи. Тому слід визнати, що самостійна робота студентів (СРС) є не просто важливою формою освітнього процесу, а має стати його основою.

Поняття самостійної роботи розглядається як «специфічний вид навчання, головною метою якого є формування самостійності суб'єкта, який навчається, формування його знань, умінь і навичок; здійснюється безпосередньо через зміст і методи всіх видів навчальних занять» [3]; «засіб активізації пізнавальної діяльності, розвитку логічного мислення [1]; «вищий тип навчальної діяльності, що потребує достатнього рівня самосвідомості, рефлексивності, самодисципліни, відповідальності, який задовольняє процес самовдосконалення та саморозуміння» [4].

Аналіз наукових джерел дозволяє виокремити дві форми самостійної роботи у вищих навчальних закладах: традиційну, виконувану студентами в позааудиторний час без контролю викладача, і ту, що здійснюється під безпосереднім контролем викладача; а також визначити такі види самостійної роботи: слухання лекцій та їх конспектування; підготовка доповідей, рефератів; робота з підручником, словником, навчальним посібником; виконання лабораторних робіт; організація експериментальної роботи; участь у роботі наукових гуртків, студій, проблемних груп; курсові, бакалаврські, магістерські роботи та ін.

Ефективність організації самостійної роботи студентів визначається методичним забезпеченням, яке поділяють на чотири групи: 1. Методичні рекомендації організаційного характеру, в яких подаються структура і зміст курсу, плани навчальних занять, рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів, визначаються терміни виконання індивідуальних завдань і форми контролю знань; 2. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з окремих розділів курсів, застосування теоретичного матеріалу розглядається на прикладі виконання вправ; 3. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт і практикумів, практичних занять, написання курсових і кваліфікаційних робіт; 4. Програмно-педагогічні засоби навчального й контрольного характеру [2].

Як одна з найважливіших складових навчального процесу самостійна робота студента сприяє формуванню знань, умінь і навичок, забезпеченню засвоєння студентом прийомів пізнавальної діяльності й у кінцевому рахунку – формуванню здатності самостійно вирішувати практичні й наукові завдання, а також формує такі характеристики як цілеспрямованість, мотивація, самоорганізованість, самоконтроль студентів. Вона спрямована на формування самостійності не тільки як сукупності умінь і навичок, а й як риси характеру особистості сучасного фахівця вищої кваліфікації.

У зв'язку з цим планування, організація і реалізація роботи студента є одними з найважливіших завдань навчання студента у закладі вищої освіти. Ефективності самостійної роботи студентів сприятиме:

- методично правильно організована робота студента в аудиторний і позааудиторний час;
- усвідомлення студентами необхідності самостійної роботи;
- оптимальне співвідношення обсягів аудиторної й самостійної роботи;
- забезпечення студентів необхідними навчальними й наочними матеріалами;
- контроль за ходом самостійної роботи й наявність заходів, що заохочують студентів до її якісного виконання.

Самостійна робота студента – одна з організаційних форм навчання, що регламентується навчальним планом і виконується студентом самостійно в межах і поза межами аудиторних занять. За робочими навчальними планами вивчення освітніх компонент, що викладаються на кафедрі нервових хвороб з нейрохірургією, у структурі навчальних годин на позааудиторну СРС відводиться до 30 % навчального часу.

На кафедрі під час аудиторної самостійної роботи студенти під контролем викладача, окрім оволодіння методикою обстеження хворих та вміння оцінити результати лабораторно-інструментальних досліджень при найпоширеніших неврологічних хворобах, оцінюють ступінь тяжкості стану хворого, обґрунтовують попередній діагноз, оволодівають алгоритмом надання невідкладної допомоги при гострих станах (порушення кровообігу мозку, неврологічні больові синдроми, порушення функцій вегетативної і периферичної нервової систем та ін.). Позааудиторна самостійна робота студента на кафедрі включає підготовку до практичного заняття й вивчення тем, що розглядаються лише самостійно, пошук і вивчення додаткової літератури, написання рефератів, роботу з Інтернет-ресурсами й інформацією офіційної WEB-сторінки кафедри. Обов'язковим компонентом самостійної роботи студентів є написання навчальної історії хвороби за результатами курації хворих. У педагогічній діяльності кафедри поряд із традиційними формами СРС упроваджуються активні форми навчання. З огляду на те, що в роботі лікаря велике значення мають завдання аналітичного характеру, серед методів, які використовують викладачі, гідне місце відведено аналізу клінічних ситуацій і розв'язанню ситуаційних задач.

Позааудиторна самостійна підготовка не регламентована в часі, не завжди вимагає умов кафедри й допомоги чи консультації викладача, а контроль її результатів дещо відтермінований. Вона передбачає роботу з джерелами інформації (підручниками, посібниками, матеріалами лекцій, монографіями, нормативно-правовими документами тощо), використовує переважно моделі у вигляді індивідуального ситуаційного завдання. Наявне на кафедрі методичне й дидактичне забезпечення дозволяє керувати самостійною роботою й підвищувати її ефективність.

На кафедрі розроблено методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття і на занятті з усіх тем, що вивчаються, – українською, російською й англійською мовами. До кожного практичного заняття для студентів підготовлено тести й задачі всіма мовами викладання; комплект тестів із банку ліцензійного іспиту «Крок 2». Тестування студентів та вирішення ситуаційних задач проводиться на кожному практичному занятті.

На лекціях, практичних заняттях під час самостійної роботи студентів приділяється велика увага унаочненню. Застосовуються сучасні демонстраційні матеріали, комп'ютерні технології, наявна велика кількість кольорових слайдів, тематичних відеофільмів, таблиць, схем. На практичних заняттях демонструються хворі з різноманітними неврологічними порушеннями, опрацьовуються практичні навички й сучасні методи лікування. Студенти також

можуть працювати з кафедральним обладнанням (електроенцефалограф, електроміограф, реоенцефалограф).

З метою об'єктивізації контролю знань студентів на кафедрі розроблено комп'ютерні програми до підсумкового модульного контролю.

Під час підготовки до практичних занять студенти, крім основної літератури, мають змогу використовувати навчальні посібники, написані співробітниками академії, зокрема: «Неврологічні синдроми остеохондрозу хребта», «Клінічні методи дослідження нервової системи у новонароджених та дітей грудного віку», «Обстеження пацієнта в клініці нервових хвороб», «Алгоритми засвоєння практичних навичок та вмінь в неврології», «Реногенні ураження нервової системи» та ін.

Під час практичних занять на кафедрі застосовуються такі види контролю: тестування (вхідний, поточний і підсумковий контроль); демонстрація студентами практичних навичок біля ліжка хворого; перевірка й розгляд клінічних ситуаційних задач; теоретичне опитування студента. Теми, винесені на самостійне опрацювання, контролюються під час проведення підсумкового модульного контролю, при цьому оцінюється і теоретична, і практична підготовка студента. Ефективність самостійної підготовки забезпечується постійним контролем викладачів.

Наукова праця як самостійна робота є найважливішим фактором розвитку особистих творчих здібностей студента. На кафедрі працює СНТ, участь у роботі якого допомагає студентам краще оволодіти і теоретичними знаннями, і практичними навичками. Так, на кафедрі окремі засідання СНТ проводяться у вигляді рольової гри. У процесі підготовки й проведення такого засідання СНТ студенти мають можливість продемонструвати не тільки свої професійні знання й уміння, а також свою ерудицію. Аналіз конкретної ситуації допомагає студентові формувати перший самостійний професійний досвід майбутньої роботи лікаря.

Кафедра планує впроваджувати в навчальний процес інтерактивні форми навчання: імітування професійної діяльності за допомогою тренажерів, програмоване навчання з ефективним зворотним зв'язком; ділові ігри; використання можливостей дистанційного навчання при проведенні самостійної роботи студентів.

Список використаної літератури

1. Кочан І.М. Словник-довідник із методики викладання української мови / І. М. Кочан, Н. М. Захлюпана. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 306 с.
2. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект: монографія / О. В. Малихін. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2009. – 307 с.
3. З. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник / О. В. Малихін, І.Г. Павленко, О.О. Лаврентьева, Г.І. Матукова. – К.: КНТ, 2014. – 262 с.
4. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посібник / За ред. М. І. Пентилюк. – К.: Ленвіт, 2015. – 320 с.

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ НЕРВОВИХ ХВОРОБ З НЕЙРОХІРУРГІЄЮ ТА МЕДИЧНОЮ ГЕНЕТИКОЮ

**Дельва М.Ю., Силенко Г.Я., Литвиненко Н.В., Пінчук В.А., Дельва І.І., Пурденко Т.Й.,
Гладка В.М., Таряник К.А., Кривчун А.М., Санік О.В.,
Самарченко Л.А., Палєнка О.Є., Піддубна О.О.**

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлюються питання підготовки медичних кадрів в умовах дистанційного навчання. Проаналізовано дві форми дистанційного навчання із застосуванням прямого онлайн-спілкування (Zoom-конференція) і використання тестів та задач за допомогою сервісу Google Classroom.

Ключові слова: вища медична освіта, дистанційне навчання, онлайн-конференція.

The article describes the issues of medical personnel training in the conditions of distance studying. And the analysis of two distance studying forms of with the use of direct online communication (Zoom conference) and the use of tests and tasks using the Google Classroom service was done.

Key words: higher medical education, distance studying, online conference.

Реформи в українській державі ставлять нові завдання перед освітньою системою країни й потребують удосконалення державного управління системою вищої освіти. Реформа вищої медичної освіти в Україні стала об'єктивною потребою, зумовленою переходом до нового рівня ринку медичних послуг. Процес оновлення освіти в медицині має спрямовуватися на поєднання трьох органічно пов'язаних основних компонентів: держави, закладу вищої медичної освіти й лікаря. Тільки таке поєднання забезпечить виконання головного завдання вищої медичної школи: підготовки й формування фахівця високого ґатунку, який може реалізувати свої знання на практиці [1].

Підвищення престижності української медичної освіти, її конкурентоспроможності з європейськими освітніми програмами є нагальною необхідністю при реалізації Національної стратегії побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2025 рр. [2].

Уведення загального карантину на території України у зв'язку з поширенням вірусу CoViD-19 суттєво змінило звичний порядок роботи всієї України. Самоізоляція змусила багатьох переглянути форму своєї участі у виконанні різних трудових обов'язків. Освітяни також не лишилися осторонь такої тенденції. Слід зазначити, що форми й методи дистанційного навчання існують вже досить давно, проте саме факт введення карантину змусив учителів і викладачів активізувати свою роботу в даному напрямі. Поряд із цим, у багатьох виникла низка запитань: «Якими формами дистанційного навчання краще користуватися?», «Як оптимізувати цей процес?», «Чи однаково корисні